

Dnr 2021-0499

Revisorsinspektionen
Swedish Inspectorate of Auditors

ÅRLIG RAPPORT 2020

Postadress/Postal address
Box 24014
104 50 Stockholm
Sweden

Besöksadress/Visiting address
Karlavägen 104
www.revisorsinspektionen.se
ri@revisorsinspektionen.se

Telefon/Telephone
08-738 46 00
+46-8-738 46 00

Org.nr
202100-4805

Innehåll

1	Inledning	3
2	Året som varit och omvärldsförändring	3
3	Tillgången till kvalificerade revisorer i samhället.....	3
3.1	Revisorsexamen 2020	3
3.2	Mer om resultaten	4
3.3	Revisorskåren.....	6
3.4	Återkomst till yrket	9
3.5	Utbildningsplaner	9
4	Utveckling av god revisionssed och god revisorssed.....	9
4.1	Ansvarsförsäkring och dispens från yrkesverksamhetskravet	9
4.2	Dispens från reglerna i EU:s revisorsförordning.....	11
4.3	Effekter av Brexit.....	12
4.4	Iakttagelser kring den internationella utvecklingen	13
5	Iakttagelser från tillsynsverksamheten	16
5.1	Iakttagelser från kvalitetskontroller	16
5.2	Iakttagelser från den riskbaserade tillsynen	17
5.3	Iakttagelser från samråd med revisionsföretagen	23
5.4	Tematillsynen penningtvätt.....	24
5.5	Pågående tematillsyner.....	27
6	Hur utreds en anmälan mot en revisor:.....	28

Publicerad i mars 2021.

1 Inledning

Enlig förordningen (2007:1077) med instruktion för Revisorsinspektionen ska myndigheten följa utvecklingen inom revisorsområdet och särskilt beakta nya nationella och internationella förhållanden som har eller kan få betydelse för tillsynen över kvalificerade¹ revisorer och revisionsbolag och för tolkningen och utvecklingen av god revisors- och revisionssed.

Den årliga rapporten utgör en sammanställning av de viktigaste iakttagelserna från myndighetens verksamhet. Huvudsyftet är inte att redovisa resultatet av enskilda tillsyns-ärenden, utan att lyfta fram sådana resultat eller iakttagelser som är av mer generell eller principiell betydelse. Därtill är syftet att ge en fördjupad kunskap om och förståelse för myndighetens verksamhet samt en återrapportering av myndighetens bevakning av den nationella och globala utvecklingen inom revisors- och revisionsområdet.

2 Året som varit och omvärldsförändring

Många aspekter av dagens samhälle påverkas avsevärt av teknikutvecklingen och globaliseringen. Förändringarna sker i hög hastighet vilket samtidigt skapar en osäkerhet inför framtiden för många branscher däribland revisionsbranschen. De ställer även krav på en reglering som är anpassad för de nya förutsättningarna. För Revisorsinspektionen handlar det om att följa utvecklingen och stödja branschens anpassning till förändrade krav.

Sedan år 2010 har antalet kvalificerade revisorer i Sverige minskat med närmare 25 procent. Det är delvis en naturlig konsekvens av den slopade revisionsplikten för mindre aktiebolag. Ett av Revisorsinspektionens viktigaste uppdrag är emellertid att noga följa samt vidta åtgärder som bidrar till att förse samhället med tillräckligt många revisorer. Inspektionen har genomfört en rad förändringar under senare år för att underlätta kompetensförsörjningen och stärka den framtida revisionen. I denna rapport beskrivs närmare de åtgärder som vidtagits under år 2020 och hur revisorskåren utvecklats under året.

En annan viktig uppgift för Revisorsinspektionen är att säkerställa att god revisorssed och god revisionssed utvecklas på ett ändamålsenligt sätt. I rapporten sammanfattas därför även de viktiga erfarenheterna från myndighetens tillsynsverksamhet under år 2020.

3 Tillgången till kvalificerade revisorer i samhället

3.1 Revisorsexamen 2020

Pandemin under år 2020 kom att påverka Revisorsinspektionens provverksamhet på ett betydande sätt. Under normala omständigheter ges två prov under ett år, det första i maj (kallat vårprovet) och det andra provet i november (kallat höstprovet). Pandemin gjorde det inte möjligt att utföra proven som planerat utan de kom istället att genomföras i augusti år 2020 respektive i januari år 2021.

¹ Med kvalificerade revisorer menas auktoriserade och godkända revisorer.

Totalt skrev 291 deltagare de två prov som det gick att ansöka till under år 2020 och antalet godkända uppgick till 165. Andelen som klarade provet är på samma nivå som för år 2019. Jämfört med år 2017 och 2018 är dock resultatet lägre. Det som främst drar ner resultatet är vårprovet, där andelen godkända uppgick till 46 procent. En tänkbar orsak till det låga resultatet är de förändrade förutsättningar för deltagarna att förbereda sig för provet som pandemin förde med sig.

Antal anordnade prov per år, antal deltagare i proven och antal deltagare med godkänt resultat

	2020	2019	2018
Antal anordnade prov	2	2	2
Antal deltagare i proven	291	328	294
Antal deltagare med godkänt resultat	165	183	184
Deltagare med godkänt resultat (%)	57	56	63

Antal deltagare 2020 fördelat på revisionsföretag

	PwC	EY	KPMG	Deloitte	GT	BDO	Mazars	Övriga
Antal deltagare	61	49	40	13	24	18	6	80
Antal godkända	37	34	23	11	18	7	3	32
Andel godkända 2020 (%)	61	69	58	85	75	39	50	40
Andel godkända 2019 (%)	71	66	56	91	59	53	60	36

3.2 Mer om resultaten

Vid vårprovet deltog 80 personer, varav 59 kom från de sju största revisionsbyråerna. Av dessa godkändes 52 procent. Av provdeltagarna från mindre byråer godkändes 32 procent. De fick generellt något lägre poäng på varje fråga, förutom på fyra frågor där de svarade markant bättre än deltagarna från de sju största byråerna. Det avsåg följande frågor:

- planenliga avskrivningar, utgående planenligt restvärde samt resultat från försäljningar och utrangeringar för ett K2-bolag,
- bokföring av skatt för ett K2-bolag,
- vad en fusion innebär för åtaganden för revisorn samt vilka eventuella risker som uppstår i samband med dessa åtaganden, och
- de risker och effekter för bolaget som uppstår när den anställde ekonomichefen även fakturerar bolaget konsulttjänster.

Vid höstprovet deltog 211 personer, varav 152 kom från de sju största revisionsbyråerna. Av dessa godkändes 68 procent. Av provdeltagarna från mindre byråer blev 42 procent godkända och fick generellt något lägre poäng på varje fråga i provet, förutom för två frågor där de svarade lika bra eller något bättre än deltagarna från de sju största byråerna. En av dessa frågor handlade om att bolaget i slutskattebeskedet inte medgetts fullt avdrag för sina räntekostnader och hur detta påverkade resultaträkningen, skatteberäkningen och ingående skattemässigt underskott. Den andra frågan avsåg revisionsberättelsen för ett företag som lämnat ett lån till bolagets verkställande direktör (VD) och där det förelåg väsentliga osäkerheter kopplade till antagandet om fortsatt drift.

Vårprovet 2020 (genomfört i augusti 2020)

Vad var deltagarna bra på?

- Granskningsåtgärder vid koncernrevision.
- Redovisning av utgifter kopplade till e-handelsplattform.
- Klassificering av fastighetslån i en BRF:s årsredovisning.
- Revisorns åtgärder när årsredovisningen upprättas för sent.

Vad var deltagarna mindre bra på?

- Hur en garantiförbindelse ska redovisas i årsredovisningen.
- Risker vid uppdragsförhållande när en anställd också är konsult.
- Etiska synpunkter vid tvist mellan revisionskunder.
- Skatterättsliga dokumentationskrav avseende internprissättning.

Höstprovet 2020 (genomfört i januari 2021)

Vad var deltagarna bra på?

- Granskning efter balansdagen.
- Vilka områden som ingår i en revisionsbyrås kvalitetskontrollsystem.
- Revisionsberättelse avseende förbjudna lån samt fortsatt drift.
- Revisionsberättelse när revisorn inte deltagit vid inventeringen samt en gammal kundfordran.

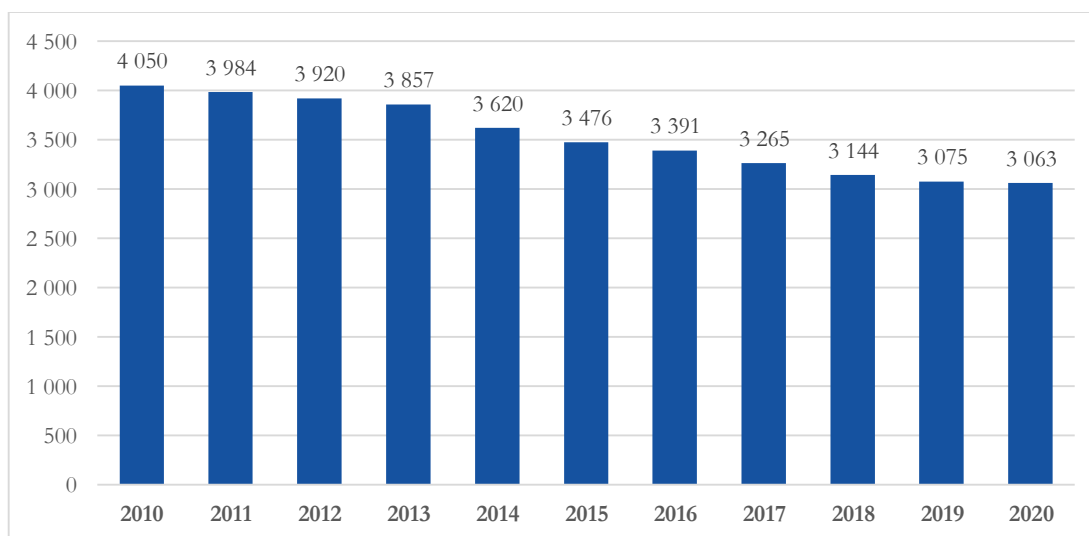
Vad var deltagarna mindre bra på?

- Alternativa lösningar för scoping av dotterbolag vid en koncernrevision.
- Hur förvärv av dotterbolag ska redovisas i koncernens kassaflödesanalys.
- Rättelse av fel efter beslut från Skatteverket (K3 -bolag).
- Oberoendefråga avseende icke-revisionstjänst.

3.3 Revisorskåren

Samhället behöver, nu och i framtiden, en tillräckligt stor revisorskår med rätt kompetens som kan ta sig an ett antal nya utmaningar. Revisorsyrket har under senare år genomgått stora förändringar som tillfört nya och förändrade krav på de kvalificerade revisorernas kompetens.

Antalet kvalificerade revisorer vid årets slut

Revisorskårens storlek har minskat varje år i över ett decennium. Enligt studier² som har gjorts inom området finns det flera bakomliggande orsaker och Revisorsinspektionen ser med viss oro på utvecklingen. Under år 2020 har minskningstakten visserligen avtagit, eftersom betydligt färre kvalificerade revisorer har lämnat yrket jämfört med före-

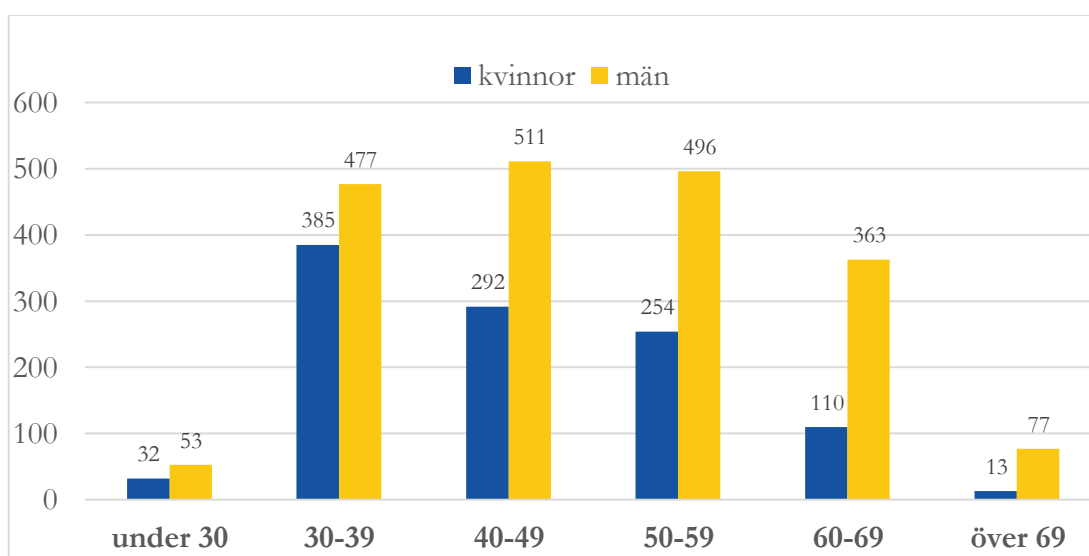
² Se närmare Revisorsinspektionens årliga rapport 2019, s. 6.

gående år. Det är dock för tidigt att avgöra om det är fråga om tillfälliga effekter med anledning av den pågående pandemin eller om det rör sig om ett trendbrott.

Revisorsinspektionen ser det som angeläget att revisionsbranschen fortsatt arbetar med att behålla intresset för yrket, arbetsmiljön och en kultur som stödjer en hög revisionskvalitet. Detta skulle kunna bidra till att dämpa det kraftiga utflödet av kvalificerade revisorer och blivande auktoriserade revisorer.

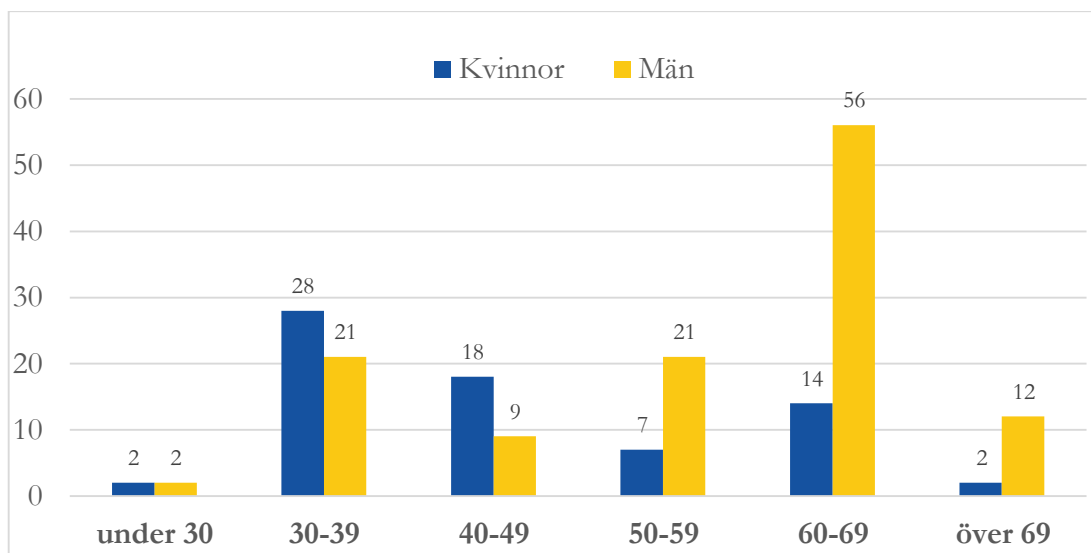
De senaste årens åtgärder, som nya utbildningskrav och förändrat auktorisationssystem, syftar till att bidra till att säkerställa näringslivets och samhällets behov av kvalificerade revisorer. Det är dock för tidigt att närmare analysera vilken effekt som åtgärderna har fått.

Antal kvalificerade revisorer vid utgången av 2020 fördelat på kvinnor och män

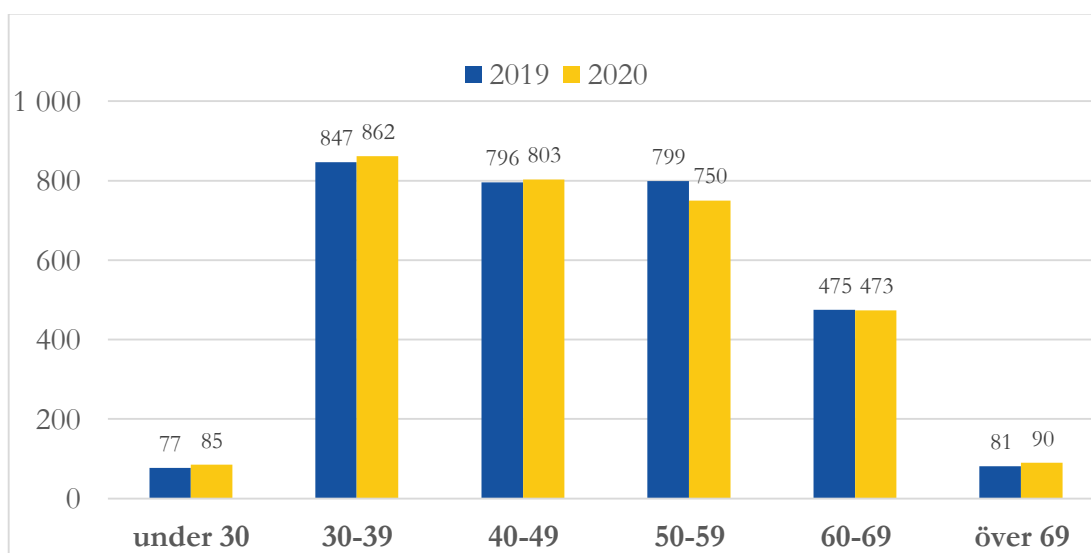
Vid utgången av år 2020 fanns det 3 063 kvalificerade revisorer, varav 35 procent var kvinnor. Andelen kvinnor har inte förändrats sedan föregående år.

Antal kvalificerade revisorer som har avregistrerat sig 2020 fördelat på ålder och kön

Under år 2020 lämnade 192 kvalificerade revisorer revisorsyrket, vilket är avsevärt färre än föregående år.³ Av dessa var 121 män och 71 kvinnor. 84 var över 60 år. 53 personer under 40 år lämnade yrket, varav 30 var kvinnor och 23 var män. 13 av de som var under 40 år hade varit kvalificerade revisorer i mindre än ett år, 25 hade varit kvalificerade revisorer i mer än ett, men mindre än fem år och 15 hade varit kvalificerade revisorer i minst fem år.

Antal kvalificerade revisorer fördelat per ålderskategori och jämfört med föregående år

Fördelningen av kvalificerade revisorer mellan de olika ålderskategorierna är relativt lika jämfört med föregående år. Den yngsta revisorn är 25 år och den äldsta är 82 år.

³ Under år 2019 lämnade 313 kvalificerade revisorer revisorsyrket.

3.4 Återkomst till yrket

Ansvar för en effektiv kompetensförsörjning och attraktiviteten för yrket ligger i första hand hos revisionsföretagen och revisorerna själva. Som tillsynsmyndighet kan dock Revisorsinspektionen bidra genom att kraven på auktorisation, fortsatt auktorisation och fortsatt godkännande underlättar rekryteringen av revisorer. Myndighetens regelgivning bör främja en effektiv personalförsörjning och sådana kunskaper och kompetenser som är och kommer att vara relevanta för revision. Mot denna bakgrund avskaffades det s.k. timkravet per den 1 juli 2019 och ersattes med en mer kvalitativt inriktad prövning av sökandens kompetens.⁴

Under år 2020 har Revisorsinspektionen beviljat totalt 23 auktorisationer och ett godkännande för sökanden som har återkommit till yrket. För tre av de 24 hade det gått mer än fem år sedan de var auktoriserade/godkända revisorer. Sedan de sökande lämnade revisorsyrket hade de arbetat som ekonomichef, HR-chef, kontorschef, företagsmarknadschef, finansdirektör, vice VD, revisor, internrevisor, revisorsassistent, ekonomiansvarig, controller, redovisningskonsult och rådgivare samt studerat. De var födda mellan åren 1959 och 1989.

3.5 Utbildningsplaner

De förändrade reglerna för den teoretiska utbildningen som trädde ikraft den 1 juli 2018 öppnar nya möjligheter för revisionsföretagen, eftersom de ger en större flexibilitet vid rekryteringen. Samtidigt ställer reglerna krav på att revisionsföretag som vill ta ett ansvar för den teoretiska utbildningen måste upprätta en utbildningsplan. Utbildningsplanen ska godkännas av Revisorsinspektionen innan de anställda kan börja sina studier enligt denna.

Revisorsinspektionen kan konstatera att intresset hos revisionsföretagen för att få en utbildningsplan godkänd har ökat under det senaste året och de godkända planerna uppgår nu till 37 stycken. Hittills är det bara två tentander som ansökt om att skriva prov med stöd av sitt revisionsföretags utbildningsplan, båda klarade provet.

4 Utveckling av god revisionsred och god revisorsred

4.1 Ansvarsförsäkring och dispens från yrkesverksamhetskravet

Revisorers ansvarsförsäkring

Från den 1 januari 2020 gäller en ny ordning för revisorers ansvarsförsäkring. Den obligatoriska ansvarsförsäkringen enligt 27 § revisorslagen (2001:883) ska avse den ersättningsskyldighet som en revisor eller ett registrerat revisionsbolag kan ådra sig i revisionsverksamheten. Närmare grundkrav för detta har nu förts in i 5 § förordningen (1995:665) om revisorer.

Försäkringen ska som huvudregel tecknas hos en försäkringsgivare som har tillstånd att bedriva försäkringsrörelse i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Den ska innehålla villkor som innebär att:

⁴ Se närmare Revisorsinspektionens årliga rapport 2019, s. 8.

- den gäller för krav som framställs mot den försäkrade (även befarade krav som den försäkrade får kännedom om och anmäler till försäkringsgivaren) så länge försäkringen gäller,
- den gäller även om skadan har uppkommit före försäkringstiden, om skadan var okänd när försäkringen tecknades,
- den är förenad med ett efterskydd som innebär att försäkringen täcker krav som framställs mot den försäkrade inom tio år från det att försäkringen har upphört att gälla och som inte täcks av någon annan försäkring,
- försäkringsersättningen betalas ut till den skadelidande utan avdrag för självrisk, och
- den kan upphöra att gälla tidigast en månad efter det att Revisorsinspektionen har underrättats om upphörandet.

Försäkringsbeloppets storlek (den s.k. trappan) regleras även fortsättningsvis i 16 § Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2018:2) om villkor för revisorer och registrerade revisionsbolags verksamhet. Dessa bestämmelser har inte ändrats. Liksom tidigare ska försäkringsbeloppet vara förbehållet för den ersättningsskyldighet som revisorn ådrar sig i sin revisionsverksamhet. Minimibeloppet får inte heller urholkas genom att tas i anspråk för att täcka andra kostnader än ersättningsskyldigheten mot den skadelidande, t.ex. kostnader för rättegång. Efterskyddet omfattas inte av någon beloppsmässig reglering.

En annan förändring är att Revisorsinspektionen inte längre prövar försäkringsvillkoren, utan att varje revisor eller registrerat revisionsbolag i samband med ansökan om auktorisation, godkännande eller registrering ska ge in bevis om att revisorn eller revisionsbolaget omfattas av en försäkring som uppfyller de ovan angivna villkoren.

I samråd med FAR, revisionsbranschen och några av försäkringsföretagen har Revisorsinspektionen tagit fram en mall för det intyg från försäkringsgivaren som framgent kommer att behöva ges in.

Undantag från yrkesverksamhetskravet för den som är VD för ett revisionsföretag

Enligt 4 § första stycket 1 revisorslagen ska en revisor yrkesmässigt utöva revisionsverksamhet. Enligt andra stycket samma paragraf får Revisorsinspektionen i ett enskilt fall, om det finns särskilda skäl för det, bevilja undantag från detta krav. Enligt Revisorsinspektionens praxis ska en revisor arbeta åtminstone halvtid för att anses uppfylla yrkesverksamhetskravet. Enligt 11 och 14 §§ revisorslagen måste den som är VD i ett revisionsföretag vara auktoriserad eller godkänd revisor. Dessa bestämmelser innebär sammantagna att den som är VD för ett revisionsföretag inte kan ägna mer än halvtid åt detta uppdrag.

Att vara VD för ett revisionsföretag, särskilt de med mera omfattande verksamhet, kan ställa stora krav på ledarskapet. Ett modernt och effektivt sådant kan medföra en stor arbetsbörda. Under år 2020 har därför Revisorsinspektionen ändrat sin praxis när det gäller dispenser. Det är därför numera möjligt att, med stöd av 4 § andra stycket revisorslagen, ansöka om undantag från yrkesverksamhetskravet i denna situation. En förutsättning för detta är att arbetsbördan som VD innebär att det inte går att arbeta minst halvtid med revisionsverksamhet. Att en sådan dispens beviljas innebär inte något hinder mot att fylla arbetstiden med så mycket revisionsverksamhet som är lämpligt, utan utgör endast en möjlighet att ge mer tid åt att leda verksamheten.

4.2 Dispens från reglerna i EU:s revisorsförordning

Revisorsinspektionen har under hösten 2020 för första gången prövat frågan om dispens från reglerna i EU:s revisorsförordning⁵ om högsta tillåtna förhållande mellan icke-revisionstjänster och revisionsarvodet (fee cap).

Revisorsförordningens bestämmelser om arvodesbegränsningar trädde i kraft redan i juni 2016, men fick genom reglernas utformning påverkan först år 2020.

Bakgrunden till bestämmelsen återfinns i EU:s revisorsdirektiv⁶ som innehåller regler som syftar till att förhindra att revisorns självständighet och opartiskhet hotas av de arvoden som revisorn erhåller från revisionsklienten.⁷ Det kan exempelvis uppkomma en misstanke om att revisionen påverkas av den omständigheten att arvodet för konsulttjänsterna utgör en stor andel av den totala ersättningen från företaget.⁸ Oberoendehet av detta slag motverkas i svensk rätt genom den prövning av revisorns opartiskhet och självständighet som ska göras enligt den s.k. analysmodellen i 21 a § revisorslagen.⁹

Genom revisorsförordningen skedde en skärpning av reglerna om revisionsarvoden och om tillhandahållande av icke-revisionstjänster. Det ansågs vara särskilt viktigt att opartiskhet och självständighet upprätthålls vid revision av företag av allmänt intresse.¹⁰

Detta kommer bl.a. till uttryck i artikel 4.2 i revisorsförordningen. Av artikeln framgår att om en lagstadgad revisor eller ett revisionsföretag under en period av tre eller fler räkenskapsår i följd tillhandahåller andra icke-revisionstjänster än de som avses i artikel 5.1 till det granskade företaget, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag, får de totala arvoden för sådana tjänster uppgå till högst 70 procent av genomsnittet av de arvoden som det granskade företaget har betalat för den lagstadgade revisionen under de senaste tre räkenskapsåren. Icke-revisionstjänster som föreskrivs i unionslagstiftningen eller nationell lagstiftning är dock undantagna från arvodesbegränsningen.

De tjänster som räknas upp i artikel 5.1 utgör s.k. förbjudna icke-revisionstjänster. I bestämmelsen görs dock undantag för bestyrkandeuppdrag i samband med de finansiella rapporterna, såsom utfärdande av stödbrev (comfort letters) med anknytning till prospekt som utfärdas av det granskade företaget; sådana bestyrkandeuppdrag utgör alltså inte förbjudna icke-revisionstjänster.

Revisorsförordningen tillåter att medlemsstaterna meddelar föreskrifter om att ett revisionsföretag ”i undantagsfall” kan ges dispens från 70-procentsbegränsningen. En sådan föreskrift finns i 22 a § revisorslagen. Enligt denna får Revisorsinspektionen på ansökan av en revisor bevilja undantag från bestämmelserna om förhållandet mellan revisionsarvodet och arvodet för andra tjänster i artikel 4.2 i revisorsförordningen. För att undantag ska få beviljas krävs dock särskilda skäl.

I förarbetena till 22 a § revisorslagen anges bl.a. att frågan om huruvida undantag från 70-procentsbegränsningen bör beviljas ska avgöras utifrån en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter och att utrymmet för ett undantag är större om hotet

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 537/2014 av den 16 april 2014 om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsredovisning, årsbokslut och koncernredovisning.

⁷ Revisorsdirektivet artikel 25.

⁸ Prop. 2015/16:162, s. 103.

⁹ Prop. 2015/16:162, s. 103. Se även prop. 2008/09:135, s. 84 f.

¹⁰ Prop. 2015/16:162, s. 103.

mot revisornas oberoende är litet. Sådana särskilda skäl som kan motivera ett undantag kan, enligt förarbetena, vara att en revisionsklient fusioneras med ett företag till vilket revisorn har sålt andra tjänster än revision, med följd att arvodet för icke-revisions-tjänsterna blir för högt i förhållande till revisionsarvodet. Ett annat angivet exempel är att en revisor accepterar ett uppdrag att utföra en annan tjänst än revision åt en revisionsklient och att det först efter en tid visar sig att tjänsten är betydligt mer arbetskrävande än vad som kunnat förutses.¹¹ Möjligheten för Revisorsinspektionen att bevilja undantag kan enligt förarbetena ses som en slags säkerhetsventil för situationer då 70-procentsbegränsningen till följd av särskilda och oförutsebara omständigheter skulle slå orimligt hårt.¹²

Under hösten avgjordes totalt tre ärenden avseende ansökan om dispens, varav två av dem avsåg samma uppdrag som prövades utifrån olika omständigheter.

I det första ärendet beslöt Tillsynsnämnden för revisorer att ge dispens. I beslutet betonas att möjligheten till dispens är avsedd att vara en säkerhetsventil för bl.a. oförutsedda händelser.

I det andra ärendet avslogs först den sökta dispensen med anledning av att de omständigheter som lyftes fram i ansökan dels inte kunde anses utgöra sådana oförutsedda händelser som lagens förarbeten tar sikte på, dels att det var fråga om betydande över-skridanden av arvodesbegränsningen. Vid en sammantagen bedömning ansågs det inte finnas sådana särskilda skäl som krävs för en dispens. Vid en förnyad ansökan framkom dock nya omständigheter som kunde läggas till grund för att bedöma att det ändå förelåg särskilda skäl att bevilja den sökta dispensen. Detta visar, enligt Revisorsinspektionens mening, på komplexiteten i regelverket och vikten av att även den sökande är väl införstådd i vilka uppgifter som behöver lämnas för att inspektionen ska kunna göra en bedömning utifrån relevanta och korrekta omständigheter.

Vid en prövning av om det föreligger skäl att bevilja dispens från arvodesbegränsningen utgår Revisorsinspektionen från de sakomständigheter som framförs i ansökan. Detta innebär att ett eventuellt beviljande av dispens, i likhet med vid en ansökan om förhandsbesked, endast gäller under de förutsättningar som angivits i ansökan.

4.3 Effekter av Brexit

Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (förkortat Storbritannien) lämnade den 1 januari 2021 EU och blev därmed ett s.k. tredjeland. Att Storbritannien blivit ett tredjeland får vissa konsekvenser för revisorer och revisionsföretag.

Bosättningskravet och anställningsförbudet

Fram till den 1 januari 2021 har kvalificerade revisorer bosatta i Storbritannien uppfyllt det s.k. bosättningskravet¹³ i revisorslagen. Vidare har revisorer som varit anställda hos brittiska revisionsbolag uppfyllt kraven på tillåtna verksamhetsformer.¹⁴

¹¹ Prop. 2015/16:162, s. 235.

¹² Prop. 2015/16:162, s. 104.

¹³ Enligt 4 och 6 §§ revisorslagen ska en kvalificerad revisor vara bosatt i Sverige eller i en annan stat inom EES.

¹⁴ En kvalificerad revisor får endast vara anställd hos ett revisionsföretag eller s.k. ägarbolag, det s.k. anställningsförbudet. Med revisionsföretag avses dels svenska företag, dels sådana företag som av en behörig myndighet i en annan stat inom EES än Sverige har godkänts att utföra lagstadgad revision.

Eftersom Storbritannien inte längre är en del av EES uppfyller inte längre kvalificerade revisorer som är bosatta i Storbritannien bosättningskravet och de får inte heller vara anställda vid brittiska revisionsbolag. Det går dock att ansöka om undantag från dessa krav.

Personer i ledande ställning och ägande av svenska revisionsföretag och registrerade revisionsbolag

Revisorslagen innehåller även krav på ägande när det gäller revisionsföretag och registrerade revisionsbolag samt vilka personer som får inneha ledande positioner inom företagen. Efter årsskiftet likställs inte längre brittiska revisorer med svenska i bedömningen av om företagen uppfyller dessa krav.

Lämplighetsprov och registrering som tredjelandsrevisor

Inom EU råder ett ömsesidigt erkännande av kvalifikationer och uttalanden. Detta innebär bl.a. att en revisorsexamen inom EES likställs med dess svenska motsvarighet och att revisionsberättelser som avgetts av revisorer baserade inom EES har rättslig verkan i Sverige.

En revisor med en revisorsexamen från ett annat land inom EES kan hos Revisorsinspektionen genomgå ett lämplighetsprov. Efter ett godkänt prov kan de ansöka om auktorisation i Sverige. För närvarande uppfyller emellertid inte revisorer med brittisk revisorsexamen förutsättningarna för att få avlägga ett lämplighetsprov.

Revisionsberättelser som avges av revisorer och revisionsbolag från ett tredjeland har, som utgångspunkt, inte rättslig verkan i Sverige. För att uttalandena ska få rättslig verkan i Sverige krävs att revisorn eller revisionsbolag ansöker om, och beviljas, registrering hos Revisorsinspektionen. I Storbritannien råder motsvarande krav. Registreringskrav för svenska revisionsbolag som reviderar bolag noterade i Storbritannien råder dock först för revisionen av finansiella rapporter för perioder som startar den 1 januari 2021 eller senare.¹⁵

Under hösten 2020 och efter årsskiftet har Revisorsinspektionen handlagt ett antal ansökningar från brittiska revisionsbolag som reviderar brittiska bolag som är noterade på reglerade marknader i Sverige. För närvarande har tre brittiska revisionsbolag beviljats registrering.

4.4 Iakttagelser kring den internationella utvecklingen

EU-kommissionens marknadsrapport

EU-kommissionen publicerade den 28 januari 2021 sin andra s.k. marknadsrapport. Denna beskriver utvecklingen på marknaden för lagstadgad revision av företag av allmänt intresse och behandlar utvecklingen mellan åren 2015 och 2018. Rapporten har fokuserat på marknadskoncentrationen, risken för brister i revisionskvalitetet och revisionsutskottens arbete. Den ger preliminära indikationer på effekterna av EU:s revisionspaket och pekar på möjliga områden för ytterligare utredning. En sådan utredning bör, enligt rapporten, även ta hänsyn till den senaste tidens skandaler när det gäller

¹⁵ <https://www.frc.org.uk/auditors/professional-oversight/third-country-auditors/registration-of-third-country-auditors>.

företag inom EU (t.ex. Carillion, Thomas Cook och Wirecard). Skandaler som kan påverka revisorsyrkets anseende och investerarnas förtroende.

Rapportens viktigaste resultat är följande:

Det är en fortsatt hög marknadskoncentration med fyra dominerande revisionsföretag

De fyra storas (Deloitte, EY, KPMG och PwC) dominans i kombination med den höga andelen intäkter från icke-revisionstjänster kan påverka deras oberoende, nivån på revisionsarvodena samt revisionskvaliteten. Risken för marknadskoncentration ökar med anledning av de åtgärder för att minska revisionsföretagens intressekonflikter som har införts via EU-lagstiftningen när det gäller företag av allmänt intresse (t.ex. rotationskrav, förbjudna icke-revisionstjänster, tak för tillåtna icke-revisionstjänster osv.). Åtgärderna kan minska valmöjligheterna när det gäller val av revisorer.

Kommissionen kommer därför att ägna särskild uppmärksamhet åt att i nära samarbete med de nationella tillsynsmyndigheterna och deras samarbetsorganisation, Committee of European Auditing Oversight Bodies (CEAOB), övervaka hur EU-reglerna påverkar konkurrensen på marknaden för revision av företag av allmänt intresse.

Det är fortfarande en utmaning att bedöma kvalitetsbrister

De kvalitetsbrister som oftast noteras av tillsynsmyndigheterna är:

- Brister i revisionsföretagens interna system för kvalitetskontroll.
- Avsaknad av, eller inte tillräcklig, övervakning av revisioner av högriskföretag.
- Avsaknad av revisionsbevis och revisionsdokumentation.

Kommissionen kommer att utvärdera EU:s revisionslagstiftning och bedöma möjliga sätt att förbättra överensstämelsen mellan medlemsstaternas kvalitetssäkrings-, utrednings- och sanktionssystem. Behovet av att göra rapporterna från kvalitetskontroller mer tillgängliga för allmänheten, eller åtminstone för revisionsutskotten kommer också att utredas.

Samma brister förekommer upprepade gånger och verkar vara strukturella. Kommissionen kommer att samarbeta med CEOB för att identifiera åtgärder för att förbättra situationen.

Olika metoder för övervakning försvårar de nationella tillsynsmyndigheternas bedömning av hur väl revisionsutskotten utfört sitt arbete

De flesta tillsynsmyndigheterna samarbetar med revisionsutskotten inom sin jurisdiktion. Det frågeformulär som ligger till grund för marknadsrapporten gav dock endast en begränsad inblick i revisionsutskottens arbete. Kommissionen kommer att utvärdera möjliga sätt att förbättra de nationella tillsynsmyndigheternas förmåga att övervaka revisionsutskotten.

IFLAR survey 2020

The International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR) har publicerat sin nionde årliga undersökning¹⁶ av iakttagelser från medlemsländernas kvalitetskontroller av de sex största revisionsföretagen (BDO, Deloitte, EY, GT, KPMG och PwC). IFIAR har samlat in information avseende revisionsföretagens interna kvalitetskontrollsystem

¹⁶ <https://www.ifiar.org/activities/annual-inspection-findings-survey/>

samt information avseende kvalitetskontrollerade revisionsuppdrag. 50 medlemsländer deltog i undersökningen.

IFIAR följer generella trender mellan åren och anser att antalet iakttagelser fortsatt är högt och att revisionsföretagen måste fortsätta sitt arbete med kvalitetshöjande åtgärder.

När det gäller revisionsföretagens interna kvalitetskontrollsystem så finns det bland annat iakttagelser när det gäller övervakningen av uppdragen, otillräcklig uppdragsanknuten kvalitetskontroll, brister i att övervaka personalens oberoende samt brister i att överväga och utvärdera icke-revisionstjänster.

De mest förekommande iakttagelserna när det gäller revisionsuppdragen är inom områdena uppskattningar och bedömningar, tester av den interna kontrollen samt intäktsredovisningen.

Utvecklingen i Storbritannien

Bakgrunden till de förändringar som är på gång i Storbritannien är de företagsskandaler som har varit under senare år, t.ex BHS, Carillion, Patisserie Valerie och Thomas Cook. Flera utredningar och rapporter har genomförts inför en översyn av revisionsmarknaden och tillsynsorganisationen i Storbritannien. Åtgärder har vidtagits för att säkerställa att revision fortsätter att vara en attraktiv och ansedd profession och för att öka förtroende för revisionsbranschen. Tillsynsorganisationen i Storbritannien har efter omfattande diskussioner med de fyra stora revisionsföretagen publicerat 22 principer för operationell delning av revisionsföretagens verksamhet. Detta är än så länge frivilliga överenskommelser med revisionsföretagen.

Syftet med detta är såväl att öka revisionskvaliteten genom att säkerställa att personalen inom revisionsverksamheten framförallt är inriktade på att leverera en revision av hög kvalitet, vilket ligger i allmänhetens intresse, som att förbättra revisionsmarknadens motståndskraft genom att säkerställa att det inte kvarstår någon väsentlig genomgripande subvention mellan revisionsverksamheten och övrig verksamhet inom revisionsföretaget.

Målet är att:

- Ledningen för revisionsverksamheten ska prioritera revisionskvalitet och skydda revisorerna från påverkan från den övriga verksamhet som kan avleda fokus från revisionskvaliteten.
- Den totala ersättningen som fördelas ut till delägarna inom revisionsverksamheten ska inte alltid överstiga revisionsverksamhetens andel av resultatet.
- Individuell delägarersättning ska framförallt bygga på bidraget till revisionskvalitet med beaktande av graden av risk och svårighet i revisionsuppdragen.
- Revisionsverksamhetens finansiella rapportering ska vara transparent mot allmänheten och tillsynsorganisationen och tillåta effektiv övervakning av hur det går för revisionsverksamheten samt visa hur den finansiella uthålligheten ser ut.
- Kulturen inom revisionsverksamheten ska stödja revisionskvalitet och allmänhetens intresse genom att uppmuntra etiskt uppförande, öppenhet, teamwork, ifrågasättande och professionell skepticism/bedömning.

- Revisorer ska verka i allmänhetens intresse och arbeta till förmån för aktieägarna och samhället. De är inte ansvariga inför de reviderade bolagens ledningar och är inte (och ska inte betraktas som eller anses vara) konsulter.

Utvecklingen i Nederländerna

I Nederländerna har kommittén the Future of the Audit Profession lämnat en rapport till finansministern. Ett flertal av rapportens rekommendationer har lett till åtgärder. Två högre tjänstemän har utsetts för en period om 3,5 år för att övervaka och säkerställa att åtgärder vidtas och kulturförändringar sker inom revisionsföretagen och att det utvecklas revisionskvalitetsindex. De ska också överväga åtgärder för att eliminera några av de marknadsmisslyckanden som påtalades i tillsynsorganisationen i Nederländernas rapport ”Vulnerabilities in the structure of the audit sector” från år 2018. Nederländerna ska för vissa företag testa att en mellanhand väljer revisor, dvs. att valet sker utanför företaget i en oberoende modell. Nederländerna ska också utreda hur gemensam revision (joint audit) fungerar genom att titta på framförallt Frankrike där detta är vanligt förekommande. De ska även ta del av akademiska studier inom området.

Slutsats

Revision, och framförallt revision av företag av allmänt intresse, är en internationell angelägenhet. De stora koncernerna har dotterföretag i flera länder och därmed revisorer som verkar över hela världen. De utredningar och åtgärder som genomförs i vissa länder kommer att påverka diskussionen om revisionskvalitet även internationellt. Revisorsinspektionen följer och diskuterar utvecklingen inom de internationella samarbetena med IFIAR, inom CEAOB och på nordisk nivå.

5 Iakttagelser från tillsynsverksamheten

5.1 Iakttagelser från kvalitetskontroller

Kvalitetskontroll av revisorer samt registrerade revisionsbolag

Kvalificerade revisorer samt registrerade revisionsbolag ska vara föremål för en oberoende kvalitetskontroll. Syftet med en sådan kvalitetskontroll är att säkerställa att revisionsföretagens system för kvalitetssäkring och de av revisorerna utförda revisionerna håller en kvalitetsnivå som uppfyller de krav som ställs i lag, annan författning och god revisors- och revisions sed. Av 27 a § revisorslagen följer att revisorer och registrerade revisionsbolag, på grundval av en riskbedömning men minst vart sjätte år, ska vara föremål för en oberoende kvalitetskontroll. En kvalificerad revisor eller ett registrerat revisionsbolag som har revisionsuppdrag i företag av allmänt intresse ska dock vara föremål för en särskild kvalitetskontroll enligt de krav som uppställs i EU:s revisorsförordning.

Kvalitetskontrollen ska vara ändamålsenlig och proportionell i förhållande till omfattningen av och komplexiteten i revisorns eller det registrerade revisionsbolagets verksamhet.

Revisorsinspektionens kvalitetskontroller

Revisorsinspektionen genomför de särskilda kvalitetskontrollerna avseende kvalificerade revisorer och registrerade revisionsbolag som har revisionsuppdrag i företag av allmänt intresse. Under år 2020 genomförde Revisorsinspektionen sju sådana kvalitetskontroller.

För fyra av revisionsbolagen genomfördes kvalitetskontrollen på både systemnivå och på uppdragsnivå. Tre kvalitetskontroller avsåg kontroller på uppdragsnivå för personvalda revisorer. Den sammanfattande bedömningen efter de genomförda kvalitetskontrollerna är att revisionskvaliteten överlag är tillfredsställande. Efter varje kvalitetskontroll lämnar Revisorsinspektionen en rapport med de iakttagelser som gjordes i samband med kvalitetskontrollen. Rapporterna publiceras i sin helhet på Revisorsinspektionens webbplats.

Vid ingången av år 2021 uppgick antalet revisionsbolag som reviderar företag av allmänt intresse i likhet med föregående år, till 16 stycken. De fyra största revisionsföretagen (Deloitte, EY, KPMG och PwC) har tillsammans 98 procent av arvudet för revisionsuppdragen i företag av allmänt intresse. Marknadskoncentrationen i Sverige följer den internationella utvecklingen (se avsnitt 4.4).

Under år 2020 har Revisorsinspektionen genomfört den största delen av kvalitetskontrollerna på distans. Endast några få fysiska möten har hållits med revisionsbolagen.

Åtgärder för efterlevnaden av penningtvättslagen¹⁷ är ett nytt område med generella iakttagelser. Bra information om vad som behöver genomföras med anledning av penningtvättslagen ges i Revisorsinspektionens tematillsynsrapport Revisionsföretags och revisorers tillämpning av penningtvättslagen. (Se även avsnitt 5.4).

FAR:s medlemskontroll

Revisorer och revisionsföretag som inte reviderar företag av allmänt intresse kvalitetskontrolleras via branchorganisationen FAR:s medlemskontroll. FAR bedriver sedan länge kvalitetskontroll av sina medlemmar och de revisionsföretag i vilka dessa är verk samma. Kontrollerna ska vad gäller omfattning, urval av kontrollerade revisorer, kontrollernas räckvidd samt tillämpade metoder uppfylla kraven i tillämpliga regelverk. Revisorsinspektionen och FAR träffade år 2003 en överenskommelse om samarbete rörande kvalitetskontroller av FAR:s medlemmar. Revisorsinspektionen och FAR ser det som ett gemensamt intresse att de legala kraven på kvalitetskontroll ska kunna efterlevas på ett för alla parter effektivt sätt, vilket möjliggörs om Revisorsinspektionen i görligaste mån kan beakta resultatet av FAR:s kvalitetskontroll som ett underlag för sin tillsyn. För detta krävs, mot bakgrund av den uppgift som ålagts Revisorsinspektionen av lagstiftaren, sådan information och insyn som möjliggör kvalitetssäkring av den av FAR administrerade kvalitetskontrollen. Därtill krävs att det finns en koppling mellan denna kontroll och det av Revisorsinspektionen administrerade disciplinära systemet.

Revisorer som inte är medlemmar i FAR

De kvalificerade revisorer som inte är medlemmar i FAR kvalitetskontrolleras direkt av Revisorsinspektionen. Det finns ca 100 kvalificerade revisorer som inte är medlemmar i FAR.

5.2 Iakttagelser från den riskbaserade tillsynen

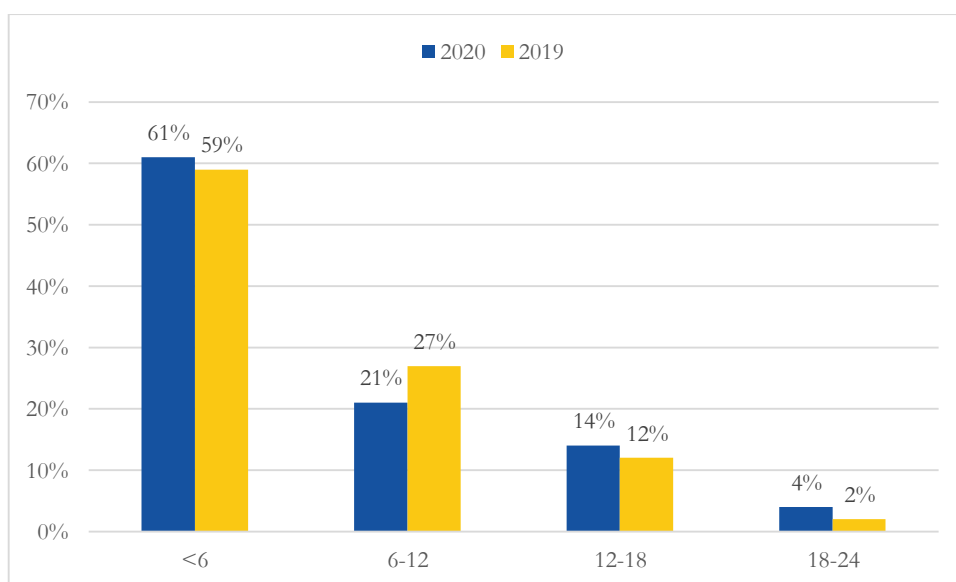
Även om den riskbaserade tillsynen inte på samma sätt som kvalitetskontrollerna kan fånga upp de mer systematiskt förekommande problemen i revisionsbranschen utgör

¹⁷ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

denna en betydelsefull del av den samlade tillsyn som Revisorsinspektionen bedriver. Den har ett nära samband med inspektionens övriga verksamhet, genom att tillhandahålla disciplinära påföljder om det konstateras brister av mer allvarlig natur. Den ger även en möjlighet att genomföra en mer avgränsad, koncentrerad tillsyn rörande enskilda frågor av allvarlig art eller frågor där det finns ett branschintresse av att sätta eller tydliggöra praxis.

Under året har mer än hälften av alla öppnade tillsynsärenden avgjorts inom sex månader. Endast de mest komplicerade ärendena har haft en handläggningstid på 6–24 månader, men även bland dessa har merparten handlagts inom den nedre delen av spannet.

Handläggningstider för ärenden

Det är Revisorsinspektionen som fattar beslut om huruvida det ska öppnas ett tillsynsärende eller inte. Oftast sker detta med anledning av att inspektionen får del av information som rör en kvalificerad revisor och som avser en påstådd brist i revisionsverksamheten som skett inom de senaste fem åren. Skälen till att det öppnas ett ärende varierar, liksom varifrån informationen kommer. Revisorsinspektionens utgångspunkt är att de omständigheter som omfattas av anmälan ska utredas om det kan antas att det föreligger avvikelser från god revisorssed eller god revisionssed, oavsett vilken påföljden för detta kan tänkas bli. I den utsträckning som inspektionen bedömer att det kan finnas avvikelser från de goda sederna som ligger utanför de omständigheter som omfattas av anmälan utreds dessa endast om de bedöms vara av mer allvarlig art, dvs. om påföljden kan antas ligga på varningsnivå eller högre.

Revisorsinspektionen har under flera år arbetat med att effektivisera arbetsformerna och arbetar därför i högre utsträckning utifrån principerna om risk och väsentlighet. Detta har under året lett till att det i vissa fall har räckt med enklare utredningsåtgärder för att göra bedömningen att det framstår som högst osannolikt att de omständigheter som omfattats av anmälan skulle kunna leda till en disciplinär åtgärd. I dessa fall har ytterligare utredningsåtgärder inte vidtagits och något ärende har inte öppnats. Detta förhållningssätt har frigjort resurser hos myndigheten som har kunnat användas för att arbeta mer koncentrerat med de mer väsentliga tillsynsärendena och hålla handläggningstiderna för dessa så korta som möjligt. Under året har Revisorsinspektionen avgjort 103 tillsyns-

ärenden. 26 av dessa avsåg obetald årsavgift och i ett påfördes disciplinära åtgärder under handläggningen¹⁸. Dessa 27 ärenden kommer, utifrån syftet med den här rapporten, att bortses från i texten och diagrammen nedan.

Det varierar varifrån de öppnade ärendena har sitt ursprung. Cirka hälften av ärendena (38 stycken) har sitt ursprung i information som kommit till inspektionen från privatpersoner. Den näst vanligaste orsaken (16 ärenden) till att ett tillsynsärende öppnas är att inspektionen underrättas om att en revisor har blivit underkänd i en kvalitetskontroll, antingen genomförd av FAR eller av det revisionsföretag där revisorn är anställd. Av dessa avsåg 13 ärenden FAR:s kvalitetskontroll av sina medlemmar och 3 intern kvalitetskontroll inom revisionsföretaget.

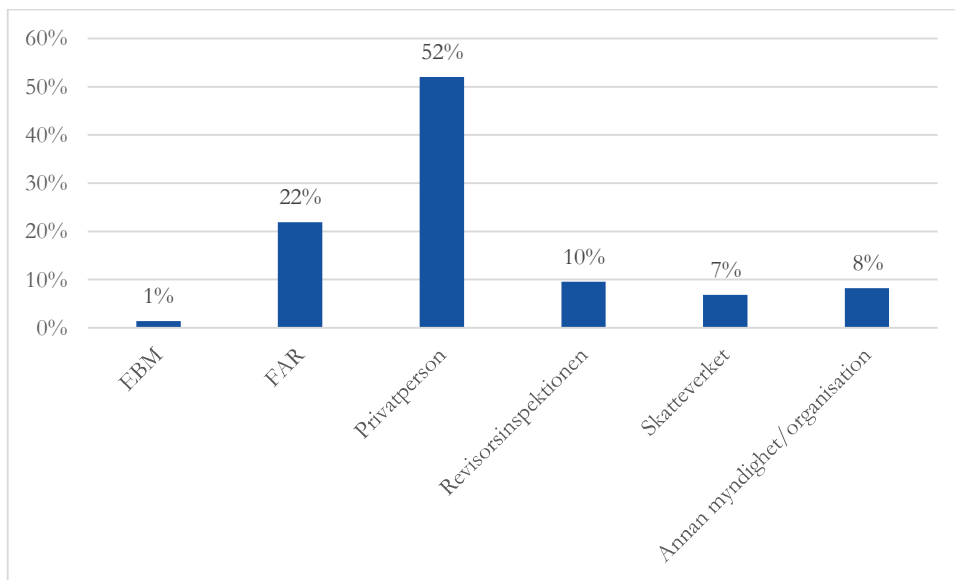
Av de ärenden som avgjordes under året hade åtta ärenden öppnats på Revisorsinspektionens eget initiativ, dvs. utan att inspektionen fått information från någon annan myndighet eller någon privatperson. Av dessa ärenden avsåg:

- tre allvarliga iakttagelser vid kvalitetskontroller av revisionsföretag med uppdrag i företag av allmänt intresse,
- ett underkännande i Revisorsinspektionens ordinarie kvalitetskontroll,
- ett ärende initierat baserat på omvärldsbevakning,
- ett ärenden initierat som uppföljning av sådana revisorer som tidigare år fått mycket allvarlig kritik,
- ett ärende öppnat i samband med prövningen av ett ärende om fortsatt registrering av revisionsbolag, och
- ett ärende öppnat i samband med prövningen av ett ärende om fortsatt auktorisation eftersom det uppmärksammats att revisorn inte genomgått tillräcklig fortbildning.

Sex av de ärenden som avgjordes under året grundades på underrättelser från Skatteverket och ett kom från Ekobrottsmyndigheten. Sex ärenden kom från anmälningar gjorda av andra myndigheter eller organisationer; Bolagsverket, Länsstyrelsen, Svenska kyrkan och en kommun.

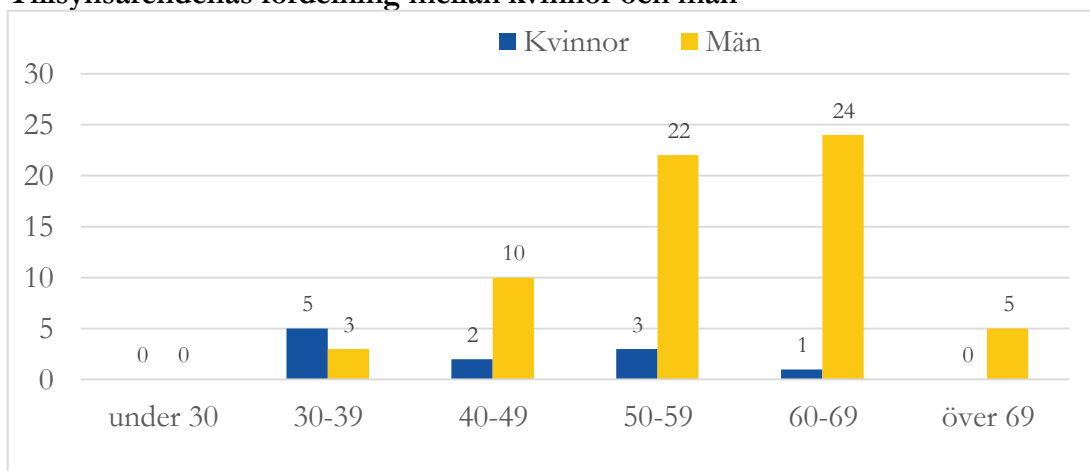
¹⁸ Efter att inte ha svarat på förlägganden i tillsynsärendet påfördes revisorn först en varning och upphävdes sedan efter att återigen inte ha svarat.

Varifrån kommer anmälan?

Som konstaterats ovan (se avsnitt 3.3) utgör män 65 procent av revisorskåren och fördelningen inom åldersspannen är förhållandevis jämn. Statistiken visar dock att män är överrepresenterade inom den riskbaserade tillsynen. Den visar också att fördelningen inom åldersspannen är ojämn. Dessa avvikelser kan bero på många olika faktorer och därtill är populationen på årsbasis låg. Det är därför svårt att dra några närmare slutsatser av statistiken.

Tillsynsärendenas fördelning mellan kvinnor och män

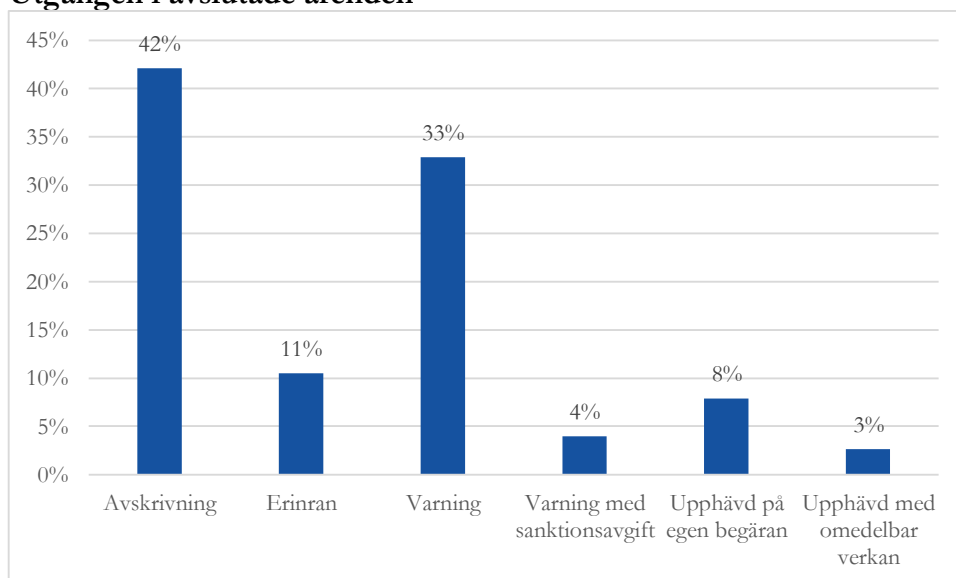

När Revisorsinspektionen gjort bedömningen att ett tillsynsärende bör öppnas utreds detta med inriktning på om det kan antas ha skett några avvikelser från lag eller de goda sederna. Under året skrevs 43 procent av de öppnade ärendena av efter att utredningen visat att det antingen inte fanns skäl att anta att revisorn brustit i sina skyldigheter eller att myndigheten bedömt att det inte var möjligt att bevisa att brister förekommit. Åtta procent av de öppnade ärenden avslutades innan utredningen hade kunnat slutföras med anledning av att revisorn själv begärde att få sin auktorisation eller sitt godkännande upphävt.

Om Revisorsinspektionen efter utredning gör bedömningen att ärendet inte ska skrivas av, lämnas förslag till beslut till Tillsynsnämnden för revisorer. Tillsynsnämnden

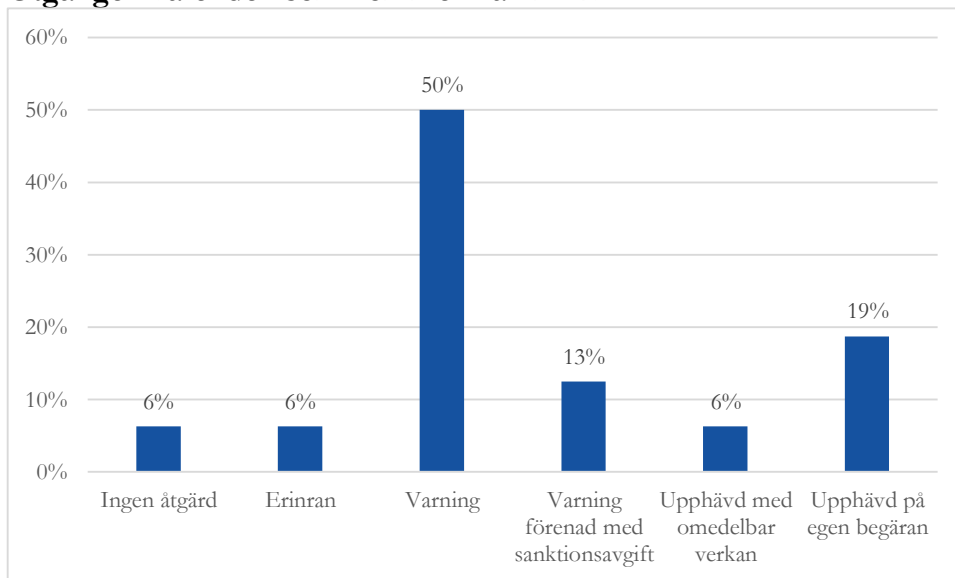
sammanträder normalt sex gånger per år och fattar beslut om disciplinära åtgärder. Om revisorn har åsidosatt sina skyldigheter meddelas en disciplinär åtgärd som kan vara erinran, varning (som kan förenas med sanktionsavgift eller ett tidsbegränsat förbud) eller upphävande av revisorns godkännande eller auktorisation. Under året var varning den vanligast förekommande åtgärden. Detta är naturligt eftersom Revisorsinspektionen utifrån principerna om risk och väsentlighet i huvudsak utreder de förmodat mest allvarliga iakttagelserna. Under året förenades tre varningar med sanktionsavgifter. I två fall bestämdes dessa till 25 000 kr styck och i ett fall sattes avgiften ned till 15 000 kr med hänsyn till revisorns finansiella ställning. Möjligheten att påföra sanktionsavgift gäller dock endast för åsidosättanden som skett efter den 17 juni 2016 varför det under år 2020 inte varit möjligt att överväga sanktionsavgifter i samtliga avgjorda ärenden.

Utgången i avslutade ärenden

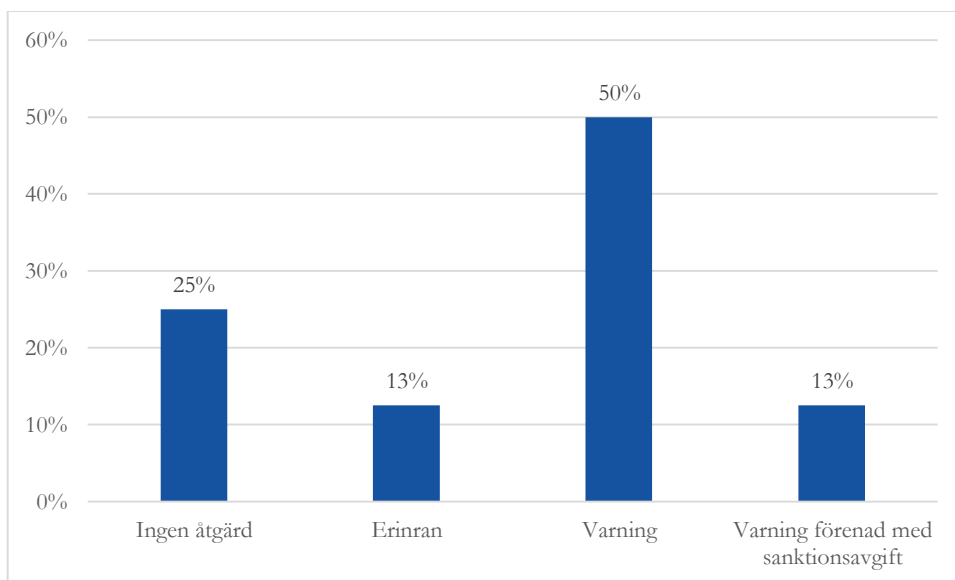

En analys av utgången i ärendena fördelat på varifrån de kommer leder till slutsatsen att avskrivningsfrekvensen är mycket hög i de ärenden som initieras av information från allmänheten och att det endast är i undantagsfall som de revisorer som blivit underkända i en kvalitetskontroll inte ges disciplinär kritik.

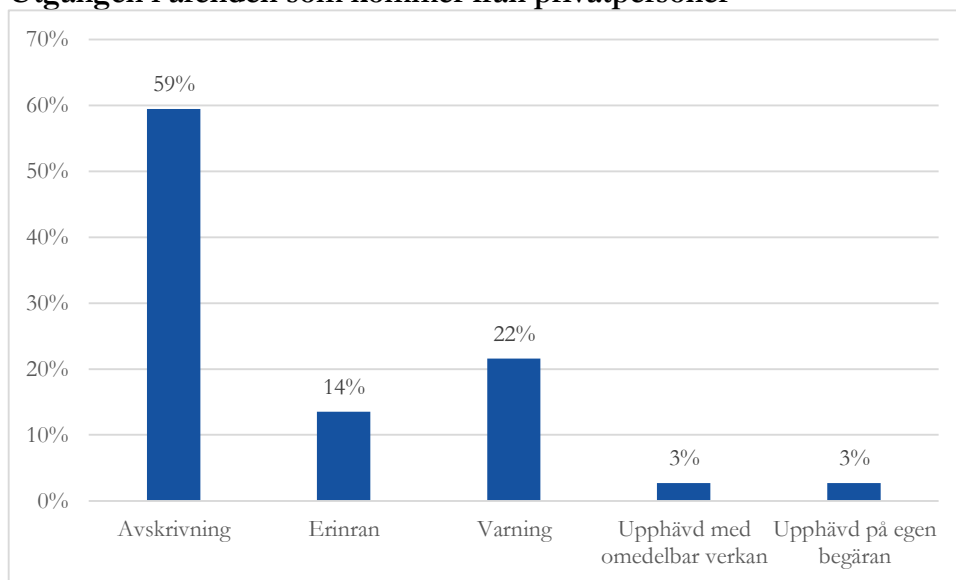
Utgången i ärenden som kommer från FAR

Utgången i ärenden som initierats av Revisorsinspektionen

Utgången i ärenden som kommer från privatpersoner

Under året fattade Tillsynsnämnden för revisorer beslut om disciplinära åtgärder i 37 ärenden. Endast ett av dessa överklagades men ändrades inte i domstol.

5.3 Iakttagelser från samråd med revisionsföretagen

För att öka förståelsen för de konsekvenser som pandemin har på revisionsföretagen och revisorerna har Revisorsinspektionen under året bjudit in de sju största revisionsbyråerna samt nätverksbyråerna¹⁹ till samråd och branschsamtal. Detta har gett värdefull kunskap om hur medarbetare, kunder, revisionskvaliteten och förtroendet för branschen har påverkats.

Ett ytterligare syfte med samråden har varit att få branschens input på viktiga utvecklingsfrågor och utmaningar som revisionen står inför de kommande åren. Myndighetens omvärldsanalys kommer att ligga till grund för den strategiska plan som kommer att tas fram under år 2021.

Några av de områden som kommit fram i samråden är:

- Vikten av att fortsätta arbeta för att öka yrkets attraktionskraft och möjligheterna till en effektiv kompetensförsörjning.
- Se över sårsvenska regler för att uppnå en ökad harmonisering mellan Sverige, EU och USA.
- Bevaka och kommunicera konsekvenserna av den nya standarden International Standard on Quality Management (ISQM).
- Tematillsyn är en värdefull del av Revisorsinspektionens tillsyn.

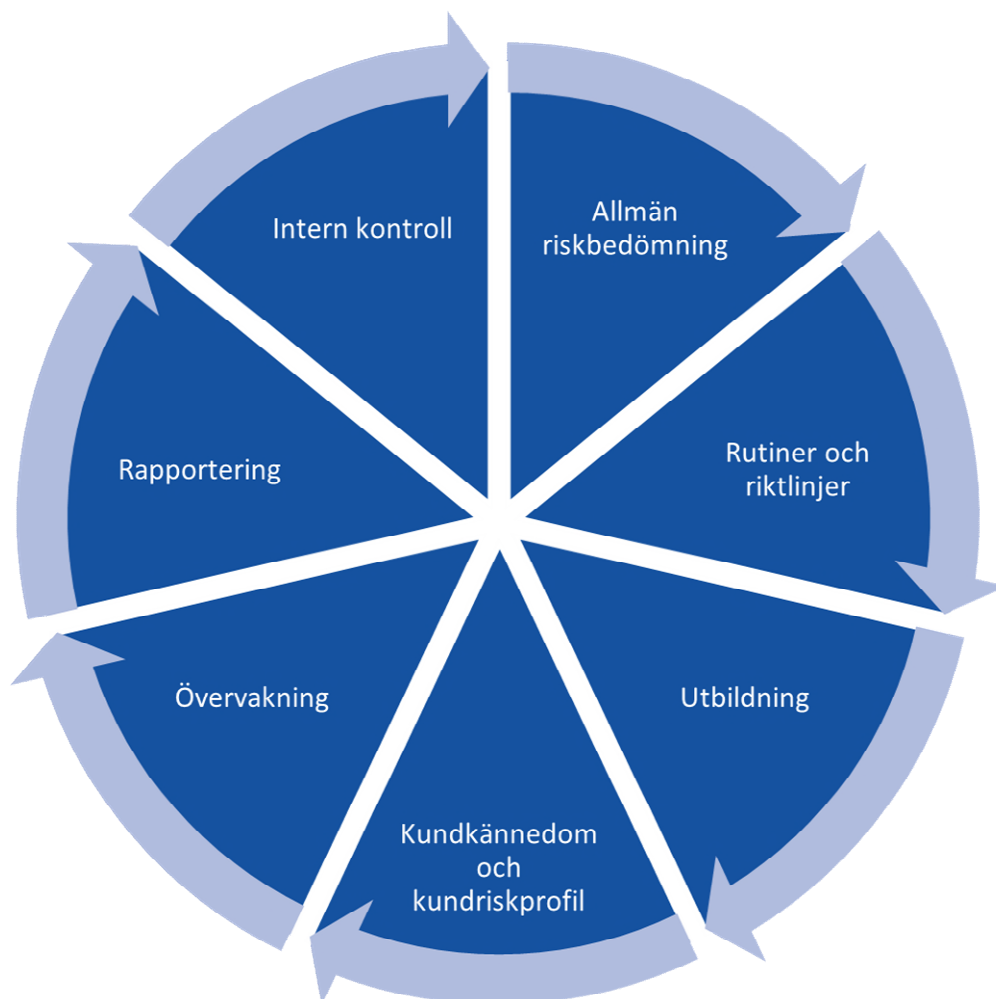
¹⁹ Revideco AB, Crowe Tönnervik Revision AB, Baker Tilly Stockholm KB, Moore Allegretto AB, Finnhammars revisionsbyrå AB, Varbergs revisionsbyrå AB, LR Revision och Redovisning, Crowe Osborne AB, Moore KLN AB, Baker Tilly Umeå AB och Alingsås Revision.

- Sverige måste ta ledning när det gäller digitalisering i revisionsutförandet. Revisorsinspektionen kan bidra i detta arbete, bl.a. genom en tematillsyn inom området.
- Hållbarhetsfrågor är viktiga ur flera aspekter. Hållbarhet avseende personalen och revisionsföretagets egen hållbarhetsredovisning. Därtill är det viktigt att få till ett robust och tillförlitligt system för redovisning, rapportering och revision av företagens hållbarhetsrapporter.
- Stöd i att öka förståelsen hos företagsledningar/styrelser/revisionsutskott, under vilka förutsättningar revisorerna verkar.
- Regelbundna samråd och dialoger med branschen är värdefulla.
- Betydelsen av att provet för revisorsexamen genomförs rättssäkert och med en hög kvalitet.

5.4 Tematillsynen penningtvätt

Under perioden maj 2019 till juni 2020 genomförde Revisorsinspektionen en tematillsyn avseende branschens praktiska tillämpning av penningtvättslagen. Denna omfattade platsbesök eller digitala möten med fjorton större och mindre revisionsföretag från Luleå i norr till Malmö i söder.

Arbetet med åtgärder enligt penningtvättslagen ska ske systematiskt, se bilden nedan, så att varje vidtagen åtgärd skapar bästa möjliga förutsättningar för att övriga moment i systemet ska kunna förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Tematillsynen visade att det framförallt är tre punkter som är avgörande för revisorer och revisionsföretagens arbete för att upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism:

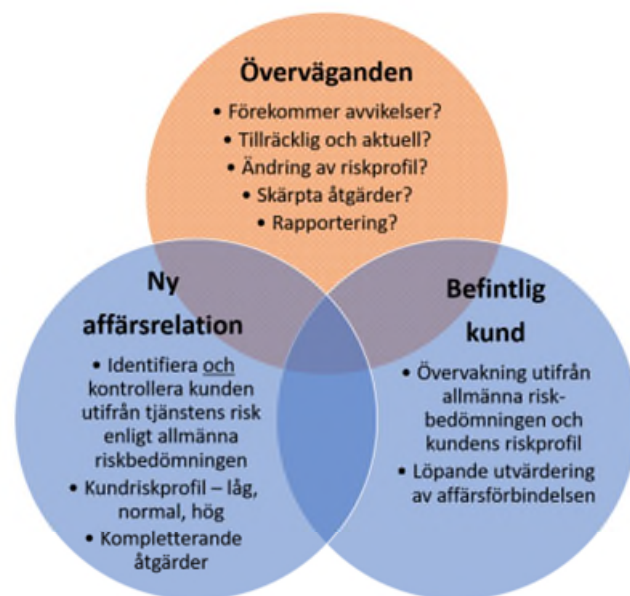
- revisorerna måste förstå hur de olika åtgärderna i penningtvättslagen hänger ihop,
- arbetet med frågorna behöver ske löpande, och
- penningtvättsglasögon ska vara på under hela revisionen.

En professionellt skeptisk revisor som genomför en revision enligt god revisionssed bör i normalfallet även ha vidtagit tillräckliga övervakningsåtgärder enligt penningtvättslagen.

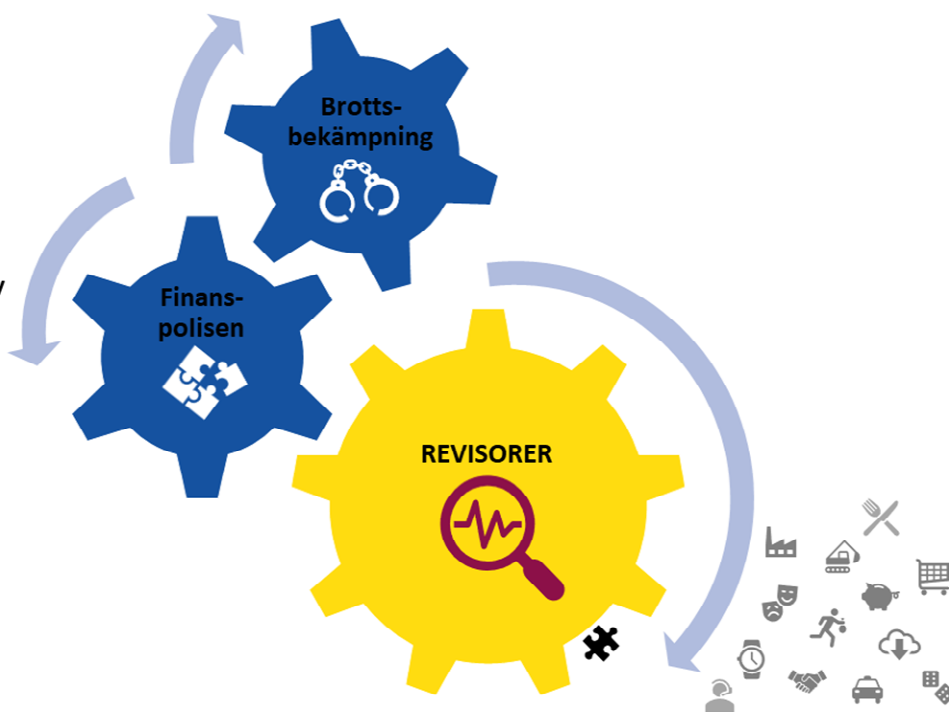
Det förutsätter dock att de riskindikatorer för penningtvätt och terrorfinansiering som identifierats i revisionsföretagets allmänna riskbedömning och revisorns bedömning av kundens riskprofil aktivt beaktas i planeringen av revisionen. Endast om detta sker ges revisorn förutsättningar för att upptäcka eventuella avvikelser som kan vara rapporteringspliktiga.

Antalet rapporter från branschen till Finanspolisen är få. Sannolikt föreligger det viss underrapportering trots att misstankegraden för att rapportera är låg. Det räcker med att avvikelser eller misstänkta aktiviteter ger revisorn skälig grund att misstänka penningtvätt, terrorfinansiering eller att egendomen annars kommer från brott.

Revisorer spelar en viktig roll i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Inte minst eftersom de kommer i kontakt med alla typer av verksamheter och generellt sett har väldigt god kännedom om sina kunders aktiviteter. Rapporter från revisorer kan därför utgöra avgörande bitar i det underrättelsepussel som de brottsbekämpande myndigheterna lägger.

Revisorns roll i systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

En intressant iakttagelse i tematillsynen var att storleken på revisionsföretaget inte verkar vara avgörande för hur långt man kommit i arbetet med åtgärder och dokumentation enligt kraven i penningtvättslagen. Trots den omständigheten att större revisionsföretag generellt sett borde kunna avsätta mer resurser till arbetet och i vissa fall har bättre systemstöd så såg inspektionen att de bästa resultaten fanns hos de revisionsföretag som hade enskilda individer med stort engagemang för penningtvättsfrågor.

5.5 Pågående tematillsyner

Under år 2020 inleddes två tematillsyner som löper vidare under år 2021:

- Digitalisering och automatisering av revisionen
- Revisionsföretagens ägande av andelar i företag som inte är revisionsföretag

Målet med tematillsynen om digitalisering och automatisering är dels att kartlägga hur långt branschen har kommit i utvecklingen och dels att få en förståelse för vilka branschgemensamma utmaningar som identifierats och vilka effekter utvecklingen får på revisionsverksamheten som helhet. Enkäter och intervjuer används för att samla in information från de tio byråer av olika storlek som ingår i tematillsynen.

Resultaten från denna tematillsyn kan exempelvis komma att användas vid diskussioner på internationell nivå med tillsynsmyndigheter och standardsättare och för att anpassa vår tillsyn till att möta ett förändrat arbetssätt hos byråerna.

Syftet med att undersöka revisionsföretagens ägande är att höja Revisorsinspektionens och branschens kunskapsläge kring dessa frågor. Tematillsynen kan mer konkret tänkas resultera i aktiviteter så som framtagandet av informationsmaterial, fördjupade diskussioner med branschorganisationen eller förslag till ändrade regelverk.

6 Hur utreds en anmälan mot en revisor:

